

En dom om patentbureauers ansvar for patenterbarhed

Av advokat, lic. jur. John Peter Andersen

Professionsansvar. Efter almindelig dansk erstatningsret ifalder professionelle rådgivere ansvar for fagfejl efter en streng culperegulering. Culpareglen går ud på, at man er ansvarlig for den skade, der på retsstridig måde forvoldes ved forsætlige eller uagtsomme handlinger. Skadelidte har i så fald krav på at få sit tab erstattet af den ansvarlige skadevolder. Afgørende for, om skadevolderen er ansvarlig - om der foreligger *culpa*, d.v.s. skyld - er, om skadevolderen ved sin handlemåde har handlet anderledes end en almindelig fornuftig og omsorgsfuld person ville handle i en tilsvarende situation. Når skadevolderen tilhører kredsen af professionelle aktører såsom advokater, revisorer, arkitekter og ingeniører har culpareglen et skarpere indhold, idet skadevolderen da må bedømmes efter sin professions almindelige standarder og ydelseskrav. Hvis advokaten har overset en simpel lovregel ved rådgivningen til sin klient, og klienten derved har tabt penge, må advokaten påregne at kunne drages til ansvar for klientens tab. Professionsansvaret indtræder, når den professionelle ikke har udvist den omhu og faglige dygtighed, som man almindeligvis må kunne forvente af fagets udøvere.

Patentbureauer er professionelle patentsagkyndige. Ved deres rådgivning og bistand inden for patentområdet er de derfor på tilsvarende vis som andre liberale rådgivere underlagt en streng culperegulering. Mens der findes adskillige domme om advokaters, revisorer, arkitekters og ingeniørers ansvar for fagfejl, udviser den trykte domspraksis såvidt ses intet rendyrket eksempel på patentbureauers ansvar for fejlslagne forventninger i relation til patenterbarheden af klientens opfindelse.

En retsafgørelse om et patentbureau. Problemstillingen er behandlet i en ny retsafgørelse. Skønt dommen er afsagt af en byret og dermed ikke kan tilkomme samme præjudikatsværdi som landsretsdomme og navnlig højesteretsdomme, er byretsdommen af umiddelbar interesse for patentsagkyndige, fordi dommen berører flere principielle patentmæssige spørgsmål, der fik en indgående belysning under retssagen.

Sagens faktum er følgende.

En lastvognschauffør havde gennem mange år ærgret sig over det besvær, som chaufføren ude på landevejen har med at skifte hjul. Hjulmøtrikkerne er ikke til at løsne, fordi de sidder dybt inde i hjulnavet. De gængse hjulnøgler kæntrer oftest på møtrikken, når man anvender de nødvendige kræfter for at løsne den. Skader på chaufføren, når han, som det sker, står op på nøglen, er langt fra ukendte. Lastvognschaufføren, som var begavet med et afgjort mekanisk snilde, konstruerede nu sin egen hjulnøglestøtte. Den bestod af en metalbjælke med buedeformede fødder og en kilemekanisme, der tillod at bjælken kunne sættes i spænd i hjulet mellem fælgens to modstående indersider. Denne tværgående bjælke var udstyret med gennemgangshuller, hvorigennem selve hjulnøglen kunne indføres, således at den blev stabiliseret i indføringshullet og dermed var fikseret i den rette position i forhold til hjulmøtrikken. Hjulnøglestøtten kunne løsnes og drejes rundt i hjulnavet, således at hjulnøglen kunne appliceres på de enkelte møtrikker efter tur.

Lastvognschaufføren, som mente, at hans idé måske kunne rumme visse kommercielle muligheder, søgte hjælp hos Opfinderkontoret ved Teknologisk Institut. Her lod man foretage en nyhedsundersøgelse hos Patentdirektoratet efter ordningen om teknologisk service, der blev indført i Patentloven i 1974. Opfinderkontoret udarbejdede til brug for Patentdirektoratets undersøgelse en beskrivelse af hjulnøglestøtten og forespurgte, om sådan et værktøj var kendt, herunder om det i givet fald var kendt at anvende princippet om indspænding af værktøjet fælg-mod-fælg i hjulet.

Undersøgelserapporten fra Patentdirektoratet meddelte, at noget sådant ikke var kendt. Med rapporten fulgte til orientering en kopi af et amerikansk patent fra 1966 gjort af opfinderen A. Patentskriftet viste en anden slags hjulnøglestøtte end den danske, nemlig en støtteanordning, hvori man kunne placere hjulnøglen i et skålformet fæste, således at fæstet på et fast støtteben kunne hvile løst på fælgens inderside. I slutningen af dette patent var der i rubrikken "References cited by the Examiner" anført 3 andre amerikanske patenter, bl.a. et patent fra 1956 af opfinderen B.

Rapporten var forståeligt nok opmuntrende for lastvognschaufføren. Han gik nu til et professionelt patentbureau for at søge råd om opfindelsens muligheder. Til patentbureauet medbragte han den nævnte serviceundersøgelserapport, kopien af det amerikanske patent af opfinderen A samt et eksemplar af sin hjulnøglestøtte. Selve søgegrundlaget i form af den beskrivelse af opfindelsen, der havde tjent som grundlag for Patentdirektoratets undersøgelse, medbragte han ikke, idet han aldrig fra Opfinderkontoret hos Teknologisk Institut havde fået udleveret en kopi og iøvrigt ikke kendte beskrivelsens indhold.

På det første møde med patentbureauet blev der truffet aftale om, at der skulle indgives dansk patentansøgning. Lastvognschaufføren efterlod de medbragte materialer hos patentbureauets medarbejder, som på kort tid udarbejdede en dansk patentansøgning, hvori det første patentkrav netop drejede sig om ideen med at sætte hjulnøglestøtten i spænd inde i hjulfælgens. I patentansøgningens beskrivelse af den på området kendte teknik blev det anført, at princippet om indspænding i hjulet fælg-mod-fælg var

et af de fortrin, som udmærkede den nye opfindelse til forskel fra opfinderens A's hjulnøglestøtte.

Den danske patentansøgning blev herefter indgivet. Da den lovbestemte nyhedsundersøgelse fremkom fra Patentdirektoratet, var der ikke heri fremdraget nyhedsskadeligt materiale. Det tidligere amerikanske patent af opfinderens A var igen nævnt, ligesom det fremgik hvilke patentklasser, der var søgt i.

I kølvandet på den lovbestemte nyhedsundersøgelse, som bestyrkede lastvognschaufførens tro på opfindelsens originalitet, blev der nu indgået aftale med patentbureauet om, at der skulle indgives international patentansøgning i overensstemmelse med Patentsamarbejdsstraktaten samt separate patentansøgninger i Spanien og Canada. Det skete. Lastvognschaufførens udgifter i patentsagen stod nu i små kr. 80.000,00.

Nogen tid efter indløb resultatet af den internationale nyhedsundersøgelse, som var foretaget af den svenske patentmyndighed i Stockholm. Den indeholdt en slem overraskelse. Det fremgik nemlig, at en amerikaner allerede i 1956 havde opnået patent på en hjulnøglestøtte, der byggede på selvsamme princip som lastvognschaufførens - ideen om indspænding i hjulfælgen. De centrale patentkrav i lastvognschaufførens patentansøgning var således afgørende nyhedsskadeligt, og hjulnøglestøttens patenterbarhed dermed kuldkastet. Lastvognschaufføren gav op.

Det fremdragne nyhedsskadelige patent var identisk med ét af de 3 patenter nemlig opfinderens B's patent - der havde været nævnt i "References cited by the Examiner" i det amerikanske patent af opfinderens A, som lastvognschaufføren oprindeligt havde fået kopi af sammen med serviceundersøgelsesrapporten.

Lastvognschaufføren spurgte nu sig selv, om patentbureauet, der jo havde fået kopi af disse papirer allerede på parternes første møde, ikke burde have undersøgt indholdet af de 3 referencepatenter og derved have opdaget, at ét af dem - B's patent - var direkte nyhedsskadeligt for hans opfindelse. Ved ikke at forfølge de 3 referencer havde patentbureauet, mente han, jo så at sige fået ham til at smide ca kr. 80.000,00 ud til nyttesløse patentansøgninger.

Patentbureauet kunne ikke anerkende noget ansvar. Retssag blev herefter indledt, idet patentbureauet sagsøgte til tilbagebetaling af oppebårne honorarer for patentbistand til lastvognschaufføren. Det centrale spørgsmål under sagen var, om patentbureauet ved opgavens indledning og før der blev ofret penge på en dansk patentansøgning burde have foretaget kildegennemgang på de 3 patenter, der var nævnt som referencer i opfinder A's patentskrift. Det bærende juridiske anbringende var, at patentbureauet, såfremt det burde have foretaget denne undersøgelse, ved at undlade den derved havde pådraget sig erstatningsansvar efter reglerne om professionsansvar for de forgæves udgifter, som lastvognschaufføren havde afholdt på patentsagen.

Patentbureauets umiddelbare svar var, at der ikke var anledning for bureauet til at foretage yderligere nyhedsundersøgelser, eftersom opfindelsen jo allerede var nyhedsundersøgt med negativt resultat ved den servicemæssigt indhentede nyhedsrapport fra patentdirektoratet og senere påny

ved den lovbestemte nyhedsundersøgelse efter den danske patentansøgning. Patentbureauet måtte kunne stole på en nyhedsundersøgelse - også en "service-nyhedsundersøgelse", der iøvrigt ikke kunne betragtes som ringere end en almindelig lovbestemt nyhedsundersøgelse når Patentdirektoratet ikke selv havde fremdraget nyhedsskadeligt materiale mod opfindelsen.

Syn og skøn . Under sagen afholdtes der syn og skøn ved en patentsagkyndig. Han fremkom med en ganske omfattende sagkyndig erklæring om en række patentmæssige spørgsmål, som sagens parter havde ønsket besvaret. Han konstaterede bl.a.:

1. *at* man ikke kunne bedømme serviceundersøgelsesrapportens værdi, medmindre man kendte både søgegrundlaget d.v.s. den beskrivelse af lastvognschaufførens hjulnøglestøtte, som Patentdirektoratet havde haft til disposition - og den til undersøgelsen medgæede arbejdstid hos Patentdirektoratet

2. *at* serviceundersøgelser almindeligvis antages at være af samme kvalitet som de nyhedsundersøgelser, som Patentdirektoratet foretager på grundlag af indkomne patentansøgninger

3. *at* kun et patentbureau på størrelse med det største i Danmark (og det var ikke part i sagen) med en stab på ca. 25 tekniske sagsbehandlere kunne anses for at kvalificere sig som værende så "særligt trænet patentkyndig", at det ville reagere på den omstændighed, at serviceundersøgelsesrapporten ikke nævnedes den patentklasse - der i øvrigt var blevet omdefinert i årenes løb - hvori det nyhedskadelige amerikanske patent af opfinderen B befandt sig

4. *at* det ikke er sædvanligt, at et patentbureau orienterer sig om indholdet af de referencer, som er citeret i de patentskrifter, der er fremdraget ved en serviceundersøgelse, bl.a. fordi sådanne referencer kan relatere sig til en hvilken som helst del af det i patentskriftet beskrevne (og efter skønsmandens opfattelse var det her uden betydning, om antallet af referencepatenter var meget stort eller meget lille, eller om opfindelsen drejede sig om en relativt ukompliceret mekanisk indretning til imødekommelse af et praktisk behov eller en mere kompleks opfindelse, der forudsatte specialistikendskab).

Lastvognschaufførens argumenter. Under retssagen blev det fra lastvognschaufførens side gjort gældende, at patentbureauet ikke havde været berettiget til uden en supplerende og uddybende nyhedsundersøgelse at forlade sig på indholdet af serviceundersøgelsesrapporten. Der var to grunde hertil.

For det *første* udføres serviceundersøgelser i reglen på grundlag af en forenklet beskrivelse af opfindelsen, til forskel fra den lovbestemte nyhedsundersøgelse, der baserer sig på patentansøgningens tekniske beskrivelse og systematiske fremstilling af de enkelte patentkrav. Ved indførelsen af Patentdirektoratets serviceordning i 1974 forudsatte man - det fremgår af lovforslagene til Patentlovens § 71 om teknologisk service - at disse undersøgelser udførtes uden ansvar for Patentdirektoratet, og at vurderingen af

det fremdragne materiales betydning måtte foretages af rekvirenten selv eller dennes sagkyndige rådgivere.

For det *andet* fik patentbureauet ved opgavens start overgivet serviceundersøgelsesrapporten uden at kende til selve søgegrundlaget, hvorfor bureauet af egen drift burde have iværksat supplerende og uddybende nyhedsundersøgelser på opfindelsen, evt. ved at orientere sig om indholdet af de 3 referencer nævnt i det ligeledes overgivne patentskrift på A's opfindelse.

Derudover gjorde lastvognschaufføren gældende, at patentbureauet ved en meget beskeden arbejdsindsats kunne have fremskaffet kopier af de 3 referencer, og at patentbureauet i egenskab af professionel patentrådgiver netop burde have fremskaffet disse kopier, når man tog opfindelsens helt enkle beskaffenhed i betragtning. Patentbureauet skulle, mente lastvognschaufføren, have indset, at det faktisk var ret så nærliggende, at hans hjulnøglestøtte kunne være nyhedsskadet, og bureauet burde allerede af den grund have anbefalet en supplerende nyhedsundersøgelse, inden man på hans regning gik med til at sætte hele proceduren med patentansøgning i værk.

Patentbureauets argumenter. Fra patentbureauets side blev disse anbringender bestridt. Opgaven lød ikke på, at man for lastvognschaufføren skulle foretage en ny nyhedsundersøgelse. Opgaven, sagde patentbureauet, havde istedet lydt på hurtigst muligt at udarbejde og indlevere en patentansøgning for lastvognschaufføren for at skænke opfindelsen retsbeskyttelse.

Nyhedsundersøgelsen var jo allerede foretaget ved serviceundersøgelsesrapporten, som intet nyhedsskadeligt havde bragt for dagen. Og patentbureauet måtte have ret til at stole på resultatet af Patentdirektoratets undersøgelse, navnlig i betragtning af, at Patentdirektoratet var den til sådanne undersøgelser bedst rustede organisation i Danmark. Ganske vist havde man ikke kendt søgegrundlaget til serviceundersøgelsesrapporten. Men skønsmanden havde jo netop konstateret, at det ikke var sædvanligt, at et patentbureau forfulgte indholdet af referencepatenter, fordi sådanne referencer ikke behøvede at have relevans for den opfindelse, som man havde med at gøre.

Der var derfor ingen *konkret* anledning til at søge serviceundersøgelsesrapporten uddybet ved en supplerende nyhedsundersøgelse, f.eks. i form af fremskaffelse af de 3 patentskrifter, der var citeret som referencer til det patentskrift - opfinder A's opfindelse - der havde været bilagt til orientering med serviceundersøgelsesrapporten. Ikke blot var der ingen konkret anledning. Der var heller ingen generel anledning, al den stund skønsmanden også havde udtalt, at serviceundersøgelserne var af samme kvalitet som en lovbestemt nyhedsundersøgelse. Den lovbestemte nyhedsundersøgelse på den danske patentansøgning havde da ej heller fremdraget nyhedsskadeligt materiale mod lastvognschaufførens hjulnøglestøtte. Det skete jo først ved den internationale nyhedsundersøgelse.

Patentbureauet fremhævede endelig, at man skulle holde sig for øje, at nyhedskriteriet i patentretten er globalt og tidsmæssigt ubegrænset. Såfremt et patentbureau i forbindelse med en patentopgave som den, man havde påtaget sig for lastvognschaufføren, kunne drages til ansvar for ikke at have

opdaget et nyhedsskadeligt patent, ville man derved bryde stokken over veldarbejdede sædvaner og arbejdsrutiner i hele patentbranchen og i realiteten pålægge patentrådgiveren en så vidtgående undersøgelsespligt, at den ikke ville kunne honoreres som følge af patentskrifternes kolossale antal.

Byrettens dom. Byretten nåede til, at patentbureauet måtte være ansvarlig efter almindelige regler for professionsansvar - men kun for udgifterne til de internationale patentansøgninger, ikke den danske.

I den grundige tilkendegivelse, der gik forud for rettens dom, konstaterede retten, at der ikke på det første møde mellem parterne, hvor patentbureauet påtog sig at bistå lastvognschaufføren, var aftalt nogen specifik afgrænsning af opgaven, f.eks. til alene at omfatte hurtig indgivelse af patentansøgning på bekostning af andre mulige hensyn. Som følge heraf måtte det anses som indeholdt i opgaven, at lastvognschaufføren naturligvis ikke ønskede patentansøgning indgivet, hvis det måtte betragtes som omsonst. Da lastvognschaufføren ikke var sagkyndig - han kunne ikke læse engelsk og kunne derfor kun danne sig en idé om indholdet af det amerikanske patentskrift på A's opfindelse ud fra patentskriftets tegninger - måtte der i sagens natur påhvile patentbureauet en vis undersøgelsespligt i relation til indholdet af det overgivne materiale.

Inden serviceundersøgelserapporten blev lagt til grund for patentbureauets videre undersøgelser, burde bureauet således have sikret sig, at der ikke i det søgegrundlag, som denne rapport hvilede på, var indeholdt begrænsninger i tidsforbruget. Patentbureauet burde også have været bekendt med, at Patentdirektoratets serviceundersøgelser var af foreløbig og summarisk karakter. Allerede ved overleveringen af serviceundersøgelserapporten på parternes første møde havde patentbureauet haft anledning til at undersøge referancepatenterne til A's patent, herunder det nyhedsskadelige patent af opfinder B.

At en sådan undersøgelse af de 3 referencepatenter ikke fandt sted på det tidspunkt, da den lovbestemte nyhedsundersøgelse fremkom i tilknytning til indgivelsen af den danske patentansøgning og forud for den påfølgende iværksættelse af de internationale patentansøgninger - dét betragtede retten som en ansvarspådragende fejl, der burde medføre, at patentbureauet måtte tilbagebetale de honorarer, som vedrørte de internationale patentansøgninger.

Kommentar. Det var naturligvis et rent bevismæssigt spørgsmål, om patentbureauet og lastvognschaufføren på det første møde havde aftalt, at bureauets arbejdsopgave alene skulle dreje sig om hurtigst muligt at få indgivet en dansk patentansøgning. Da patentbureauet ikke viste sig i stand til at bevise, at en sådan speciel begrænsning af de normale rådgiverydelser var aftalt med lastvognschaufføren, var retten henvist til at fortolke parternes aftale i lyset af almindelige professionsansvarsregler, hvorefter den professionelle parts præstation skal udføres med den sædvanlige omhu og faglige dygtighed, som man kan forlange af den pågældende professions udøvere. Til sædvanlig omhu og faglig dygtighed hørte også, mente retten, at patent-

bureauet iagttog en vis undersøgelsespligt i relation til den menige og ikke-sagkyndige kundes materiale, her altså serviceundersøgelsesrapporten og kopien af opfinder A's patent.

Da det lå bevismæssigt fast, at patentbureauet ikke havde foretaget nogen supplerende nyhedsundersøgelse på grundlag af det overgivne materiale, var patentbureauets påstand om, at man ikke havde gjort noget forkert ved at undlade at iværksætte selvstændige undersøgelser i tillæg til Patentdirektoratets arbejde dermed underkendt.

Efter rettens præmisser kan man imidlertid ikke fastslå, at dette er ensbetydende med en ansvarspådragende fagfejl på klientforholdets indledende stadium, selvom patentbureauet, som retten udtrykker det, allerede ved overleveringen af materialet fra Patentdirektoratets serviceafdeling havde haft anledning til at undersøge de 3 referancepatenter. Den forsømte anledning bliver først til en ansvarspådragende fagfejl, da den lovbestemte nyhedsundersøgelse til den danske patentansøgning foreligger med en gentagelse af de 3 referancepatenter, og patentbureauet, uden undersøgelse af referancerne, nu fører lastvognschaufføren ud i de internationale patentansøgninger.

Man kan spørge, hvorfor undersøgelsespligten skulle være skærpet på dette tidspunkt. Patentbureauet kunne jo med en vis ret anføre, at netop den lovbestemte nyhedsundersøgelse havde bestyrket alle parter i troen på, at opfindelsen ikke var gjort, hvorfor der var så megen desto mindre grund til at stille spørgsmålstegn ved serviceundersøgelsesrapportens rigtighed, nu hvor den lovbestemte nyhedsundersøgelse så at sige havde konfirmeret dens resultat.

Svaret er, at retten ikke har tillagt det særskilt betydning, at de danske patentmyndigheder ikke havde haft held til at fremdrage det nyhedsskadelige patent hverken ved serviceundersøgelsesrapporten eller ved den lovbestemte nyhedsundersøgelse. Patentbureauets standpunkt om, at bureauet netop ikke kunne bebrejdes noget, fordi heller ikke Patentdirektoratet havde lokaliseret det nyhedsskadelige patent ved sine to undersøgelser - serviceundersøgelsen og den lovbestemte nyhedsundersøgelse - var ikke gangbar. Lastvognschaufførens svar på denne indvending var, at den privatpraktiserende læge, der overser en sygdom hos en patient, ikke kan undskylde sig med, at den overså de også henne på det offentlige hospital. Heller ikke argumentet om - baseret på skønsmandens udtalelse - at kun det virkelig store patentbureau havde nogen chance for at komme på sporet af det nyhedsskadelige patent, vandt gehør hos retten. Landsbylægen, der udskriver forkert medicin, og stjernelægen, der udskriver forkert medicin - begge bedømmes de efter samme juridiske alen.

Patentbureauet havde et selvstændigt ansvar for sin egen arbejdsindsats og sagkyndige bistand. At bureauet indledningsvist havde forladt sig på serviceundersøgelsesrapporten, da man indgav den danske patentansøgningsprocedure, kunne efter rettens opfattelse ikke karakteriseres som en ansvarspådragende fagfejl. Men at denne undladelse forblev en undladelse, da man nok engang havde fået udpeget de 3 referancepatenter ved den lovbestemte nyhedsundersøgelse og stod for at skulle hjælpe opfinderens ud på

det dybe vand med de mere bekostlige internationale patentansøgninger - dét gjorde undladelsen til en ansvarspådragende fagfejl.

Man kan fastslå - det ligger direkte i rettens præmisser - at skønsmandens udtalelser om, at det ikke er sædvanligt, at et patentbureau orienterer sig om indholdet af de referencer, som er citeret i de patentskrifter, der er fremdraget ved en serviceundersøgelse, ikke repræsenterer noget bæredygtigt argument for, at patentbureauets undladelse på det punkt er berettiget. Rettens standpunkt bygger på, at man generelt må udvise varsomhed med at forlade sig på Patentdirektoratets serviceundersøgelser - de er efter lovforarbejderne af foreløbig og summarisk karakter - og at patentbureauet desuden ikke kendte søgegrundlaget til den konkrete serviceundersøgelse.

Skønt patentbranchens erfaringer med serviceundersøgelser muligt i almindelighed er gode, så hører serviceundersøgelser juridisk set hjemme i en anden skuffe end den almindelige lovbestemte nyhedsundersøgelse efter en patentansøgning. Det må derfor være patentrådgiverens eget ansvar, hvis han vælger at fæste lid til serviceundersøgelsen uden at søge den suppleret med uddybende undersøgelser. Hvis ovenikøbet søgegrundlaget for den pågældende serviceundersøgelse er ham ubekendt, er det en ekstra grund til, at risikoen for ubekvemme erkendelser, der indløber senere, må bæres af ham.

En væsentlig forudsætning for, at en begået fejl kan udløse erstatningsansvar efter dansk ret er imidlertid, at fejlen har forårsaget skadelidtes tab. Det var et punkt, som patentbureauet havde vanskeligt ved at komme uden om. Antallet af referencepatenter i opfinder A's patentskrift var trods alt kun 3. Der var ingen tvivl om, at hvis patentbureauet havde gjort sig den umage at skaffe sig en kopi af disse 3 patentskrifter, så ville man med det samme have opdaget, at opfinder B's patent forlængst havde foregrebet idégrundlaget i lastvognschaufførens hjulnøglestøtte. Undladelsen af at foretage denne forsåvidt enkle undersøgelse havde dermed været årsag til det tab, som lastvognschaufføren led ved fortsættelsen af den i realiteten håbløse patentsag efter fremkomsten af den misvisende lovbestemte nyhedsundersøgelse, som den danske patentansøgning havde frembragt. Erstatningsrettens krav om årsagsforbindelse mellem den skadevoldende handling - her altså den manglende undersøgelse - og skadelidtes tab var således opfyldt.

Retten fulgte heller ikke patentbureauets indvending om, at en domfældelse over bureauet reelt ville pålægge patentrådgiveren en så vidtgående undersøgelsespligt, at den ikke ville kunne honoreres på grund af patentskrifternes talrighed. Det har her sikkert spillet en rolle, at det nyhedsskadelige patent allerede var nævnt i det materiale, som patentbureauet havde fået i sin besiddelse fra starten af. Det var derfor vanskeligt for patentbureauets advokat at fremkomme med en overbevisende argumentation for, at en domfældelse ville ryste patentbranchen, eftersom der jo ikke var tale om, at en patentrådgiver skulle forfølge et utal af referencer ud i mangfoldige led. Et enkelt spadestik fra patentrådgiverens side havde været nok til at finde B's patent og kuldaste lastvognschaufførens patentforhåbninger. Det var tilgiveligt, at dette spadestik ikke blev foretaget ved den danske pa-

tentansøgning. Men det var ikke tilgiveligt, at det ikke blev foretaget i forbindelse med de internationale patentansøgninger.

I juridisk belysning er det vanskeligt at nå til anden slutning, end at byrettens dom er korrekt. Patentbureauet løb en risiko, da man søsatte hele patentsagen på et stykke elementært brugsværktøj uden at udfolde en selvstændig anstrengelse for at danne sig et bredere indtryk af opfindelsesområdet. Professionsansvar hviler på en streng culperegulering, som fordrer, at professionens udøvere stiller de spørgsmål til opgavegrundlaget, som klienten i kraft af sin ukyndighed i emnet ikke formår at stille. I en verden, hvor patentområdets kundskabsmasse er kolossal, er det klart, at der er tekniske og økonomiske grænser for, hvor langt et patentbureau de facto kan nå med hensyn til at klarlægge en opfindelses patenterbarhed. Det gør det særligt påkrævet, at patentrådgiveren informerer klienten om vilkårene og betingelserne for deres samarbejde. Undersøgelser i patentmassen koster penge. Ønsket om at kende svar på spørgsmålet om patenterbarhed forud for selve forsøget på at få opfindelsen patenteret er givetvis tilstede i den menige opfinders bevidsthed. Det bør derfor drøftes med ham, hvilke ressourcer, der skal sættes ind på at forsøge at indfri dette ønske, hvis det vitterligt er mere brændende end at iværksætte patentproceduren for ad den vej at få spørgsmålet besvaret.

Byrettens dom er udtryk for, at det ikke kan betale sig at etablere et klientforhold, medmindre man samtidig sørger for at bibringe klienten en forståelse for arbejdsopgaven og træffer en klar aftale om dens indhold. Enhver opfinder håber, at hans opfindelse ikke er gjort af andre. Ethvert patentbureau ved eller burde vide, at opfinderens skuffelse over at erfare, at andre kom før ham, nemt vender sig til en ærgrelse over patentbureauet, der jo let opfattes som det sagkyndige orakel med adgang til at skue ind i teknologiens visdomskugle. Fra skuffelse og ærgrelse er der ikke langt til den idé, at patentbureauet såmænd burde have opdaget, at opfindelsen allerede var opfundet på et eller andet tidspunkt et eller andet sted på kloden. Det er en forståelig menneskelig reaktion, som det professionelle patentbureau bør vide at forebygge ved fornuftig og omhyggelig klientpleje allerede ved klientforholdets begyndelse. Midlet er grundig information om patentforhold med henblik på at sikre klientens velinformerede samtykke til de præmisser, som samarbejdet skal hvile på, herunder også, at patenterbarhedsspørgsmålet i relation til parallelopfindelser bør betragtes som en specialopgave, der principielt er uden grænser, indtil et eventuelt modhold er fundet, og indtil da i alle tilfælde er en opgave, der hviler på sandsynligheder fremfor eksakt viden.

Byrettens dom er anket til landsretten, så det sidste ord i sagen foreligger først om et par år.